valvur« (1878), »Eeva enne patulangemist« (1880), »Lorelei needmine munkade poolt« (1887), »Kolme keisri kokkusaamine Skierniewices« (1888) ning mitu altarimaali, millest tähtsamana ja suuremana esijoones nimetamist nõuab »Õnnistav Kristus« (1879), maalitud *al fresco* Tallinna Kaarli kiriku apsisele. Oma viimased kümmekond eluaastat veedab K. seltskondlikust ja politilisest tegevusest tagasitõmbunult ning vähe töötades Peterburis, surres seal 10. IV 1899. a. südamerabandusse. Ta maetakse suurte auavalduste saatel oma sünnipaiga lähedale Suure-Jaani surnuaiale, kuhu kujur A. Adamson hiljemini püstitab kunstniku rinnakuju kandva lihtsa hauasamba.

K. on peale Vene näituste osa võtnud kunstinäitustest Roomas (1860), Pariisis (1867 ja 1878), Londonis (1872), Viinis (1879 ja 1889) ning Antverpenis (1885). Kodumaal on üksikud K.-i teosed väljapanekutena esinenud 1. Eesti kunstinäitusel 1906. a. Tartus, Eesti kunstiseltsi näitusel 1910. a. Tallinnas ja 1. Eesti kunsti ülevaatlikul näitusel 1919. a. Tallinnas. K.-i teoste erinäitusi on olnud kaks — 1900. a. kunstideakadeemias Peterburis ja 1926. a. Tallinnas, esimene kunstniku surma puhul, teine tema 100-a. sünnipäeva mälestamiseks. Tallinna Eesti Muuseum omab K.-i teostest autoportree, 3 mees- ja 3 naisportreed, 2 Krimmi maastikku, figuurmaalid »Truu valvur«, »Tulge minu juurde«, »Lorelei needmine munkade poolt« ning mõned akvarellid ja joonistused; üle 50 teose leidub eraomanduses Eestis, üksikud maalid on Peterburi ja Moskva muuseumides ja ERM-is Tartus.

Русская Старина 1882, 34., 1886, 52. (autobiograafia); F. Bollmann, Professor J. K. (1896); Каталогъ посмертной выставки проф. И. П. Келера (1900); C. R. Jakobsoni kirjad prof. J. K.-le (E. Kirj. 1912—13); A. Jürgenstein, C. R. Jakobsoni ja prof. K.-i vahekord (Õitsituled III, 1924); Prof. J. K.-i mälestusnäituse kataloog (1926). *A. V.*

KÖRBER, Bernhard, arstiteadlane ja statistik, sünd. 20. V 1837 Võnnu kirikuõpetaja pojana, õppis 1856—61 Tartu ülikoolis arstiteadust, omandades 1861 *dr. med.* astme, oli arstina 1864—79 Vene mereministeeriumi teenistuses, sai 1879. a. Tartu ülikooli hügieeni ja kohtuliku arstiteaduse professoriks, läks 1895. a. erusse, suri 18. V 1915 Tartus. Peale oma otsese teadusliku töö teotses K. statistika alal, avaldades töid, milledest eriti väärtuslik: Die Stadt Dorpat (Jurjew) in statist. u. hygienischer Beziehung (Jurjew, 1902).

Левицкій II, 210; K.-i leselt saadud andmed. *R. K.*

KÖRBER, Carl Eduard Anton, järgneva poeg, vaimulik ja koolikirjanik, sünd. 23. V 1802 Tartumaal Võnnu kirikumõisas. Õppis 1820—23 Tartu ülikoolis usuteadust. Olnud vahepeal koduõpetaja Tarvastu kirikumõisas ja pikemat aega Tuula kubermangus krahv Bobrinski juures, õiendas K. 1830 Riias konsistooriumis eksami, matkas siis Saksamaal, Helveetsias ja Itaalias, kus teda Rooma kultuur eriti huvitas, oli koduõpetajaks Härgmäe Turna mõisas ja õiendas 1832 konsistooriumis varem tegemata jäänud eesti keele eksami, mis teda õigustas koha saamiseks eesti kogudustes. Kuna vahepeal väljaantud kirikuseadus nõudis kirikuõpetaja kandidaatidelt ülikooli lõpetamist, tegi K. ülikooli lõppeksami 1834, pidas selle järel prooviaastat, pääsis 1836 Vändra kirikuõpetaja abiliseks ja 1841 Vändra õpetajaks. Vändras tutvus K. ka J. V. Jannseniga, kes terase poisina talle meeldis ja keda ta õpetas muusikas ja keeltes; hiljemini tõusis mõlemate vahel tüli, mille tagajärjel Jannsen 1850 Vändra köstri kohalt lahkus. Koguduse mõisnikkudega tülli sattunud, oli K. sunnitud ennast 1859 emeriteerida laskma; ta siirdus Tartu, kus elatas end tunniandmisest ja kirjatöödest ja suri suures kehvuses 22. IV 1883. — Vändras töötas K. koguduses valitseva ebausu, eriti südilt aga veneusu propaganda vastu, omades kuulsust kogu Eestis ja kaugemalgi oma »Palermo jutlusega« (1846), milles tolkorral Palermos asuvat keiser Nikolai I isikut riivas ja mis puhul tal Riias kindralkuberneri ees vastust tuli anda. K.-l õnnestus karistusest pääseda. Kuna K. üldse oli väga algupärase iseloomuga, liigub tema kohta veel tänapäev rahvasuus hulk jutte.

K. kirjutas rohkesti nii eesti kui saksa keeles. Ta eluajal ülistasid ametivennad ta kirjanduslikku oskust ja kaunist keelt. Originaalseid mõtteid leidub ta töödes, kuid keel on konarlik ja labane ja üldine mõttekäik sagedasti sidemeta. Teda tähtsaks kirjanikuks hinnates andsid balti sakslased »Tallorahwa Postimehe« toimetamise a. 1859 ta hooleks, mille ta aga juba 1 a. pärast päevasündmuste tähelepanemata jätmise ja labaste juttude tõttu hingusele saatis. Tartus toimetas ta 1861. a. »Inlandi«. K.-i kirjutatud raamatutest oleks nimetada: »Küllaleib (Saksa kelest Ma kele)«, I (Tartus 1848, 126 lk.), II (1849), jutluste kogu; »Pähkle ramat«, (Pärnus, 1851, 20 lk. õpetl. jutte); »Kirjotusse lehhed« I—III (Tartus, 1852—59); »Uus ABD-Ramat« (Pärnus, 1853, 32 lk.); »Koli ramat« I—III (Tallinnas, 1854); »I. Tui-ramat« (Tartus, 1858) ja »II. Salmi-ramat« (Tartus, 1859, 48 lk.); »Tekäia-Ramat . . .« I (Tall., 1850, 31 lk.), II ja III (Tartus, 1862–65); »Uus Saksa-kele õppi-